

עין משפט נר מצוה

גג א מיי פֿ'ת מהל' מעה"ק הלכה יו':

גד ב מיי פֿ'ט מהל' מאכלות אסורות הלכה יא טוֹשֵׁעַ יִיד סוּמֵן גג:

גה גדה מיי פֿ'ק טו מהלכות תרומות הלכה יט':

גו ר מיי פֿ'ת מהל' מעה"ק הלכה יו':

גז ז מיי שֵׁט הלכה יז':

גח ח מיי שֵׁט הלכה יז' טוֹשֵׁעַ יִיד פֿ'י קנא סע' א' ע"ש צנלור הגר"ח]:

‏◈ ◈

תורה אור **השלם**

- ובלי חֶרֶשׁ אשר תבשל בו יִשְׁבֵּר וְאִם בְּכֵל חֲדָשָׁה בִּשְׁלָה וּמִרְקָא וְשֵׁטֶן בָּקִים:

- ורקא ו,א דבר אַל אַתְרֵן וְאַל בָּרֵין לאמר זאת תורה ותקטא במקום אֲשֶׁר תִּשְׁתֶּן העֲקֵל תִּשְׁתֶּן ותקטא לפני יְהוָה קדֵשׁ קדִישׁ הוא:
- דבר אַל אַתְרֵן וְאַל בָּרֵין דקדש קדשים הוה ממעטינא קדשים קלים וכל שכן תרומה הלכך בח' דרשין אותה למעוטי תרומה דוקא ודאי דאין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות: **לא צריכא מדאמר** יא' מר מריקה ושמייפה בצונן. אחר הגעלה הא אפי'

- כל גַּל בְּכַנְיָהּ וַיַּבֵּל אֶתָּה קדש קדשים הוא:
ורקא י,ח

ורקא י,כ

מוסף רש"י

אלא מקום הדם. ולא כל הכנע (רע"ט צא):

‏◈ ◈

ליקוטים

בבסי ולא בין ב'. [שאר משקין מבליעין ולא מפליטין והמים מפליטין ולא מתרין]
ליפירך אלא הגעלה בשאר מיני משקין אין במים. ואע"ג דגבי ומורק ושטין במים דרשינן בהרבה כהנים דמפליטין אסורין במים היא דאי. אי נמי קסבר אביי יין ומוג מפליטין ון תורמו הוא בקדשים אבל שמן ורשמן וחלב וכיוצא מהן ודאי מבליעין ואין מפליטין. ומהו רבא פליג על דאביי בפרק דם חטאת ומוקי לה במילתא אחתית, ולירידה אפילו בין ומוג ורשמן וחלב וכיוצא בשאר אסורין בשמורה ואין צריך לומר בשאר כל המשקין. (רמ"ן מולין ק"ג ע"ג) ומה שכחב מר דרש אומרין שאין מבליעין אלא במים ולא בשאר משקין ומהאי דמיס לא במזג. כן היה אומר לה ר'הושביל ז"ל. והוא היה סבור שהישה ומוטות רואה ממש. עד דהא אומר לנו ששאר משקין מבליעין ולאו בהרומה והמים מפליטין ולא מבליעין. ועל כל אלה אומר לנו דמותר להגעיל אפילו כלי בן יומא ואע"פ שאין במים ששים כנגד כל הכלי אלא בשאר משקין בעל התוספות אסר. וירלות היתה בו והעתי פני בו ודמתי לפניו. וזאת היתה חשבונית, אם כן אחרתי בשר נבלה נשפל לתוך יורה ורוחת עס מים ואין במים ששים לא תאסר, וכך שנער בה לא תאסר. השיב הרב השומן בעצמו הוא שנבלע מעצמו. אחרתי אם כן מה העיטל. שאף כשהתה מגעיל כלי בן יומא כי נתיח הדר בלע פליטת עצמו. אמר אם אתה אומר כן כלי מדין שלא אסרה תורה אלא קדרה בת יומה כיצד השכירום. אמרתי ויורה קטנה בתוך יורה גדולה ויורה גדולה בגודפא כמר עוקבא, או

צו:

ביישל במקצת בלי מעון מריקה ושמיפה כל הבלי או אינו מעון. תימה מאי קמצעיא ליה ומאי ס"ד דרב ינאח אי כשמקלת כלי על האש שמנצל צו [חסן] ושאר הכלי זונן קמצעיא ליה אס כן מאי קאמר בישול מפעפע הא לא מפעפע ככוליה כלי ואי צשכל הכלי חס פשיטא דמפעפע ככוליה וצעי מריקה ושטיפה ואי קמצעיא ליה אי מפעפע ככוליה כלי או לא אס כן צשאר איסורים נמי תיצעי ליה:

חומר במריקה ושמיפה בו'.

תימה אמאי לא קאמר

שהמריקה ושטיפה היא לאחר זריקה מה שאין כן צהזה וי"ל דלא חשיב חומרלא אלא מה שלפני זריקה קודם כפרה שחלי עצונות הדס:

מדאיצטריך אותה **למעוטי** תרומה בו'.

דמקדש קדשים הוה ממעטינא קדשים קלים וכל שכן תרומה הלכך בח' דרשין אותה למעוטי תרומה דוקא ודאי דאין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות:

לא צריכא מדאמר יא' מר מריקה ושמייפה בצונן. אחר הגעלה הא אפי'

צחמין פירוש תרומה סגי צהגעלה ולא צעיא מריקה ושטיפה צונן ופרין הניחא למאן דאמר מריקה ושטיפה צונן פירוש אחר הגעלה אלא למ"ד

מריקה צחמין ושטיפה צונן דמריקה היינו הגעלה מאי איכא למימר ומשני שטיפה יתירתא דלריך לעשות כקדשים שטיפה יתירתא אחר הגעלה משא"כ בתרומה ויש ללמוד מכאן דכלים האסורין] כשמגעילין אף כריך לשוטפן צונן אחרי כן אף על פי שנוהגין עתה לעשות כן ^ט.

מאי אמר קרא **וואם בכלי נחשת בושלה ואפילו במקצת כלי**: אחד קדשי קדשים וכו': ת"ר² חטאת אין לי אלא חטאת כל קדשים מנין ת"ל ³קדש קדשים היא יכול שאני מרבה את התרומה ת"ל ⁴זאתה פרט לתרומה דכרי ר' יהודה ר"ש אומר קדשי קדשים מעונין מריקה ושמיפה קדשים קלים אין קדשים קלים לא מ"מ דרבי יהודה מדאיצטריך אותה למעוטי תרומה מכלל דקדשים קלים מעונין מריקה ושמיפה ור"ש אמר לך אותה כדאמרינן ח' ותרומה לא בעיא שמיפה ומריקה והתניא⁵ קדרה שבישול בה בשר לא יבשל בה חלב ואם בישל בנותן מעם⁶ תרומה לא יבשל בה חולין ואם בישל בנותן מעם אמר אביי⁷ לא צריכא אלא דאמר יא' מר בישל במקצת כלי מעון מריקה ושמיפה כל הכלי יהא תרומה לא צריך אלא מקום בישול רבא אמר הלא צריכא אלא דאמר מר ⁸במים יולא ביין במים ולא במזוג הא יא' אפי' ביין ואפי' במזוג רבה בר עולא אמר לא צריכא אלא דאמר מר מריקה ושמיפה בצונן הא אפי' בחמין הניחא למ"ד מריקה ושמיפה בצונן אלא למ"ד מריקה בחמין ושמיפה בצונן מאי איכא למימר שמיפה יתירתא: **בתנ"י** ⁹רבי טרפון אומר בישל ג' מתחילת הרגל יבשל בו כל הרגל וחכ"א יעד ח' זמן אכילה מריקה ושמיפה מריקה כמריקת הכוס ושמיפה כשמיפת הכוס מריקה יא' ושמיפה בצונן

ביין ומוזוג דלא קפדינן אלא להגעלת איסור הנצנע צו: הכי גרסינן לא נלכרא אלא **לדאמר** מר מריקה ושטיפה צונן **הא אפילו צחמין הניחא למאן דאמר** מריקה ושטיפה צונן אלא למאן דאמר מריקה צחמין ושטיפה צונן **מאי איכא למימר שטיפה יתירסא**: לא נלכרא אלא **לדאמר** מר. לקמן (דף טז.) מריקה ושטיפה צונן. צר מהגעלת חמין הא דתרומה דאימעטי מתורת מריקה ושטיפה סגי לה צהגעלת חמין לחודיהו: אלא למ"ד מריקה צחמין. והיא הגעלה שלהן מהשתא ממאי אימעטי תרומה: ומשני **שטיפה יתירסא**. צונן איכא צקדשים צתר מריקה דהוא הגעלת חמין ותרומה לא צעי שטיפת זונן: **בתנ"י יבשל צו כל הרגל**. צלל מריקה ושטיפה ולצסוף הרגל ימרוק ושטוף. וטעמא מפרש צגמרא [טז]. **וזמן אכילה כו'**. מפרש צגמרא [סס] מאי קאמר: **מריקה כמריקם הכוס**. מצננים ככוס של צרכה כדאמרינן צצרכות (דף נא.) שטעון הדמה צפנים יא' ושטיפה מצחון: האסכלא

דם חטאת פרק אחד עשר זבחים

ואפי' לרבי יוסי כו'. צמסקת סוכה צפרק החליל (דף צ.) **אכל דחרס** לא. כדאמרינן התם מאי מיעט מיעט חרס: **פגע ציה**. רמי צר חמא צרב ינאח: **אמר ליה**. רמי לרב ינאח: **אלקפטינן** יא' **נקטן ריח** אסי לה ליד מאוס דאזנא לך קמיה דרב **ששם הוים לך כי רב ששם**.

משל הוא על גסי הרוח משתלנין יא' לעמוד צמקוס גדולים וואמר] הדוכוס אחוני צידי וריח המלוכה נקלט לתוך ידי. אלקפטא דוכוס צמסקת צצעות (דף צ.) **א"ל לאו**. לא לגאזה נכפונמי: **משכחנא** יח' **מתניסא**. דלא אכמה הכי פרכא לה למילתיה דמר דשמעתא דאמורא צמקוס מתניסא ליתא: **פשיט** יא' **ממתניסא** שמשניט יא' סדורות צפיו כדאמרינן צעירוצין (דף סו.) רצ חסדא מרחשן יא' שיפוטמה ממתניט' דרב ששת יב' וכי נמי משכחנא כו': **דאיפשט** לך **וי מסינסיא**. מסכרלא איפשט לך וכי מדוק צמתניסא ששכח כוותאי: **מידי דהוה אהזא** דס חטאת שנימו על הצגד דתנן צמתניטין [גג] אין טעון כיצוס אלא מקוס הדס: וסא לא סניא סני. הא לא אשכחן מתניסא דקאי כוותך וסא אמרת דתפשוט כי מתני': [א"ל] **מסכסרלא** כי צגד. דמתניטין היא: **מעפעפ**. מתפפט צכל הכלי: **חומר צהזא** טא' **מזמריקה כו'**. צדס חטאת שנימו על הצגד: מריקה ושטיפה אינה צפנימיות ואינה לפני זריקה שאין ההכו צמדצ אלא צנאלכות דסמין ליה (ויקרא ו) כל זכר צכהנים יאכל אותה: הכי גרסי' צת"כ **כל הקדשים מנין ס"ל קדש קדשים היא**. וסמין יב' ליה כל זכר צכהנים יאכל אותה: **קדש קדשים היא**. ולקמן מפרש דקדש קדשים לאו דוקא מדאיצטריך אותה למעוטי תרומה דאי קדש קדשים דוקא אותה למעוטי מאי אמא לאו לקדשים קלים איצטריך וכ"ש ט' לתרומה:

אוסה. יאכל אותה צתר מריקה ושטיפה כתיב: **אוסה דאדמין**. אותה כשרה ולא פסולה דאפקיה ב'ו ר' שמעון לעיל (דף גג.) חטאת שהיתה לה שעת הכושר ונפסלה: **ואס צישל צנ"ע**. נאסרין החולין לזרים. אלנמא צעי הגעלה לפלוט איסור הנצנע ככלי שלא יאסר: **אמר איני**. מודינן דהגעלה צעי ולא נלכרא האי דאימעטי מתורת מריקה ושטיפה: **אלא מקוס צישול** הא בח' דאלמרינן צקדשים לריך מריקה כל הכלי גזירת הכתוב היא צדת יא' מריקה ושטיפה: **אלא לדאמר מר**. צתורת כהנים ומורק ושוטף צמים צמים ולא ציין כו': **צמוז**. מים ויין כאחד שני חלקי מים ואחד יין: **הא**. תרומה אפין

לדאמר מר מריקה ושטיפה צונן **הא אפילו צחמין הניחא למאן דאמר** מריקה צחמין ושטיפה צונן **מאי איכא למימר שטיפה יתירסא**: לא נלכרא אלא **לדאמר** מר. לקמן (דף טז.) מריקה ושטיפה צונן. צר מהגעלת חמין הא דתרומה דאימעטי מתורת מריקה ושטיפה סגי לה צהגעלת חמין לחודיהו: אלא למ"ד מריקה צחמין. והיא הגעלה שלהן מהשתא ממאי אימעטי תרומה: ומשני **שטיפה יתירסא**. צונן איכא צקדשים צתר מריקה דהוא הגעלת חמין ותרומה לא צעי שטיפת זונן: **בתנ"י יבשל צו כל הרגל**. צלל מריקה ושטיפה ולצסוף הרגל ימרוק ושטוף. וטעמא מפרש צגמרא [טז]. **וזמן אכילה כו'**. מפרש צגמרא [סס] מאי קאמר: **מריקה כמריקם הכוס**. מצננים ככוס של צרכה כדאמרינן צצרכות (דף נא.) שטעון הדמה צפנים יא' ושטיפה מצחון: האסכלא

והיה אותה עד למחר. וסוף דבר לא מצא רבינו תשובה מספקת להעמיד לי רבינו אלו. גם על שאר המשקין אמרתי שהם מפליטין על כרחנו, שהרי קנקנין שנתן גוי לתוכן יין שנינו קנקנים של גוי ויין ישראל בנוס אסור בשתיה, ואם יאיתא למה אסור, והלא לא פלטו כלל מן היין שבתוכן. אלא אפילו חם היין מפליט יין הבלוע בתוכו כל שכן אם בשל בתוכו יין. ועוד שאם אתה אומר כן שאר משקין מותר לבשילן בכלים אסורין והא ודאי ליתא. ואכן מההיא דתורת כהנים במים ולא ביין במים ולא במזג, אדרבה מינה משמע לי איפאכא, מדרגטינן בוכבים פ' דם חטאת (דף ק"ד ע"ב) ת"ר חטאת אין לי אלא חטאת שאר קדשים מנין ת"ל קדש קדשים. יכול אף תרומה ת"ל אותה דכרי רבי יהודה וכו' כדאייתא התם. ואקשינן תרומה לא בעיא מריקה ושטיפה, והתניא קדרה שובשל בה בשר לא יבשל בה חלב ואם בשל בנותן טעם. כשל בה תרומה לא יבשל בה חולין ואם בשל בנותן טעם, כלומר דאף בלע של תרומה אוסר עד שיגעיל ויוציא את בלעו ואם כן אף היא צעיט מריקה ושטיפה. אמר אביי לא צריכא לכדאמר מר במים ולא ביין במים ולא במזג, והא אפי' ביין. כלומר גבי קדשים גזרת הכתוב היא אבל בתרומה דלחוציא הבלע בלבד אפילו במזג ובין. וכן פ' שם רש"י ז"ל והא תרומה דאף ביין ובמוג לא קפדינן אלא להגעיל אסור תבולע בו כע"ל. אלאמא מוג ייין מפליטין ון (תס') נסכינא חיל פ' תקנ'. שטיפה יתירתא. כתב בתשובה ע"ש רש"י שמיר לאחר הגעלה בעוד מים ורחוץין עליהם צריך לשוטפן מיד במים קלים וזמא חוזר ויבולע ממים הרוחתין שעליהם וכ"כ רב האי וכן נוהגין ולא משום שלא חוזר ויבולע המים שעליהן שאין לחוש לזה כדפרשיט אלא שנהגו כן (טלוי"ט פ' מ"ג): בסוף ע"ז כתב הר"ש שנהגו העולם לשפוך מים צוננים על הכלי, וזמא חוזר ויתעל ישי בזה, אי משום להדיח מי הפליטה מן הכלי שחוזר ויבלע בו, כולא אין תקנה כי מיד כשהוציאיתו מן המים הרוחתים עם עלייתו הוא בולע, כי אי אפשר לצמצם כל כך למהר ולשפוך עליו. ועוד כי אפילו בתוך המים הוא חוזר ויבולע את פליטתו ולהכי בעינן שיהיו המים פ' ואו אין לחוש אם חוזר ויבולע. וסמן למנהג מצנינו כפ' דם חטאת דקאמר התם גבי מריקה ושטיפה דקדשים לא נצרכה לשטיפה יתירתא. לשון יתירתא משמע שטיפה אחת יתירתא בקדשים דבתרומה לא בעי אלא שטיפה אחת ובקדשים אחת יתירה, ושטיפה דחתם צונן הוא כע"ל. וכיו"ז מדברי התוספות. וכתבו עוד התוספות ועל זה נהגו כשיטיפה צונן בכל הגעלות מיהו בקונטרס פירוש שם שטיפה היא שטיפת צונן ובתרומו ליתא כלל ולסיפך צריך טעם למנהג. והרמב"ם כתב כפ"ה שאחר שהגעיל הכלי שטוף אותה וכתב ה"ה וזו לפי דעת קצת מפרשים ממה שאמרו כפ' דם חטאת מריקה בחמין ושטיפה בצונן ויש שאמרו שאינו מטעם זה אלא להתבטח חמין שחליטתו ומ"ם כן היא דעת הגאונים והאחרונים שצריכין שטיפה כדכרי רבינו עכ"ל. ורבינו כתב בטורי י"ד סימן קכ"א לאחר הגעלה ישפטנו בצונן כדרך ששוטפין חסות וכתב רש"י שצריך שישטבנו מיד במים קרים בעוד החמין עליו כדי שלא יחזור ויבלע, ור"י כתב שאפילו לא שטפו מיד לא נאסר כי אין חזור ויבולע. ומ"ם נהגים לשטפו מיד וכן ראוי לעשות עכ"ל (נ"י שם). בישל מתחילת הרגל כו'. הא דאמר ר' טרפון ברגל ה"ה אפילו ל' כל ימות השנה נמי מצוי למעבר הכי אלא אורחא דמילתא קאמר משום דברגל כסידח שלמים ואפשר דמשכחת ביה כל יום ויום ניצול (ראב"ד מ"ב פ' טז):

מסורת הש"ס

א' [סוכה]: סוכה יד: מנחות כח"ג. ב' [נעיל גג]:. ג' [שבת קטו: וש"ן, ד] ת"כ צו פ"ו ה"ד, ועי' חר' לעיל צב. ה' [ד"ה יכול, ט] מוספי תרומות פ"ח ה"י"ב חולין צו. ק"א: ו ת"כ שם ה"ג, ויקרא נרבה פ"ו ה"ד, פ"ו ה"ד, כעיי' לעיל כב, ו' עי' ירוש' תרומות פ"יא ה"ד (ובמה"ס ט, ח) ת"כ צו פ"ו ה"כ, ט' [ועי' עמו' ע"ז ט. ד"ה מכלן], ו' עיי' בש"י לעיל דף צו. אות יו.

‏◈ ◈

הגהות הב"ח

א' רש"י ד"ה חומר צהזא בדם חטאת וכו' הבגד ממריקיה כו'. ב' ד"ה קדש קדשים וכו' וי"ש לתרומה. צ"ב אי"כ ל"ל אותה וק"ל:

‏◈ ◈

שינויי נוסחאות

א' בריה דרב יהודה ל"ל (ש"ס:): ב' ואולי קמיה דרב בדם חטאת וכו' הבגד ממריקיה כו'. ג' ד"ה קדש קדשים וכו' וי"ש לתרומה. צ"ב אי"כ ל"ל אותה וק"ל: ד' [ש"ס:]: ה' ואולי קמיה דרב בדם חטאת וכו' הבגד ממריקיה כו'. ו' [ש"ס:]: ז' [ש"ס:]: ח' [ש"ס:]: ט' [ש"ס:]: י' [ש"ס:]: י"א [ש"ס:]: י"ב [ש"ס:]: י"ג [ש"ס:]: י"ד [ש"ס:]: י"ה [ש"ס:]: י"ו [ש"ס:]: י"ז [ש"ס:]: י"ח [ש"ס:]: י"ט [ש"ס:]: כ' [ש"ס:]: כ"א [ש"ס:]: כ"ב [ש"ס:]: כ"ג [ש"ס:]: כ"ד [ש"ס:]: כ"ה [ש"ס:]: כ"ו [ש"ס:]: כ"ז [ש"ס:]: כ"ח [ש"ס:]: כ"ט [ש"ס:]: ל' [ש"ס:]:

י' צלל תהאי"ו וצד"ו רפ"ט וס"ח ופליקטין ונשיגמ. מהסך מירולו ש' על אבי' לירכא וירכא לאבי, דלמי מתקן במים ולא ביין כו' וירכא מתקן בישל במקצת וכו'. וכן מתעם צש"י צכל ה' הישנים שהצינור אלא מקוס צישול הוא אחר הדיבור הא מתורה אפי' ציין (ד"ס:.) וכי"מ תמשו' צכ"בא פ' מק"ג וצחי' המכנין לטולין הוצא צליקטוס: יא' [א' ל"ל לדאמר. וכן להלן צשני הפעמים (שסח"כ): יב' הא תרומה אפ"ל (צ"ס:.) וצ"ל להלן. [אולס מרש"י ומוס' מ' דגרסי' כלפנינו: יג' א"ל צשיל ויכ"א צמטנס שצמטנות (הגר"ב, גר"י): יד' י"א כל (גר"י): טו' ד"ה מריקה בחמין (גר"י): ו' גי' הרמ"ם וי"ס צמטנות ועי' מו"ט מל"ס צש"ש וקריא': טז' אלקפטא נקטן ביד ריח כו' (ש"ס: [יין המשיתליק (בתנ"י) ש"ס:.) וס"כ צס"א להיות אצל גדולים (ש"ס: [יין] צ"ל כי משכחנא (ש"ס: [יין] פשיט לי (ש"ס:): כ' צ"ל שבהיריות (הגר"ב): כא' צ"ל מרתתן (גר"י): כב' דצ"ו רפ"ט וס"ח וצכ"י"ס טסף ואמר [צכ"י"ס ואמרו] לי ת"ש דתיגי כי הא מילתא. וכן מיקן צש"מ [ונד'] וילגא כפי הני' נסמן שלא צמקומן: כג' דסמך ליה כו' יאכל אותה קדש קדשים כו' צל"ל וסד"א (שסח"כ:) ועי' ט"ה"ק: כד' ואפקיה ר"ש לעיל לחטאת (ב"ש:): כה' צ"ל והא (באח"כ): כו' צכתי"ש כדת: כז' מצננים (ש"ס:): כח' חלכך כדרדשי' אותה למעוטי תרומה ע"כ דוקא תרומה ולא קדשים קלים דאין מיעוט וכו' צ"ל (צ"ס:.) וצש"מ מתקן להלן ודמי לאין מיעוט: כט' [י"א הבלוצין (גר"י): ל' ע' אות ה':

‏◈ ◈

שיטה מקובצת

בישל במקצת כלי. גליון. פי שמקלת האחר הוא חסן [לאס']: